

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА УСПІХУ В ГРАНТОВОМУ КОНКУРСІ

INGREDIENTS OF SUCCESS IN THE GRANT COMPETITION

У дослідженні зазначено, що в українському законодавстві немає єдиного унормованого визначення ділової репутації, проте наведено підходи до її трактування з деяких законів України та ухвали Пленуму Верховного Суду України. У статті розглянуто основні вимоги грантодавців до ділової репутації представників бізнесу задля отримання фінансування для розвитку підприємства на прикладі двох грантодавців: Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» за напрямом підтримки переробних підприємств та Програми «eРобота» за напрямом відкриття або розвитку власної справи. Продемонстровано основні причини відхилення проектних пропозицій під час експертного відбору, які стосуються ділової репутації заявників. Наголошено на тому, що критерії прийнятності до аплікантив різняться в цих двох програмах, проте є й спільні вимоги до ділової репутації, такі як: відсутність податкової та кредитної заборгованості, відсутність зв'язків із Російською Федерацією тощо. Акцентовано на тому, що для грантодавців важливо підтримувати лише ті організації, які не віднесені до юридичних або фізичних осіб, до яких застосовуються спеціальні економічні та інші санкції, щодо яких не порушено справи про банкрутство та/або яких не визнано банкрутами, та/або які не перебувають на стадії ліквідації; щодо яких відсутнє рішення суду, яке набрало законної сили, про притягнення до кримінальної відповідальності за корупційне правопорушення. Наголошено на тому, що однією з найбільш поширених причин відмов заявникам у наданні гранту є негативна ділова репутація. Здійснено узагальнення й систематизацію критеріїв прийнятності, які застосовуються до потенційних заявників у грантовій програмі «eРобота» за напрямом «Власна справа». Запропоновано тактичні методи мінімізації бар'єрів, що пов'язані з діловою репутацією, які розділяємо на 2 групи: превентивні та ті, що варто застосовувати після того, як заявник отримує відмову в грантовому фінансуванні з формулюванням «через погану ділову репутацію». Підсумовано, що наявність у грантових програмах вимог до ділової репутації організацій заявників мінімізує використання грантових ресурсів недобросовісними представниками бізнесу.

Ключові слова: гранти, ділова репутація, грантове фінансування, грантова допомога, грантова підтримка, грантодавці, грантова програма, фонди.

The study states that there is no single standardized definition of business reputation in Ukrainian legislation, but approaches to its interpretation from some laws of Ukraine and the resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine are given. The article examines the main requirements of grantees for the business reputation of business representatives in order to receive funding for the development of entrepreneurship, using the example of two grantees: the USAID program "Competitive Economy of Ukraine" in the direction of supporting processing enterprises and the "eRobota" Program in the direction of opening or developing one's own business. The main reasons for the rejection of project proposals during expert selection, which relate to the applicants' business reputation, are demonstrated. It is emphasized that the eligibility criteria for applicants differ in these two programs, but there are also common requirements for business reputation, such as: no tax and credit debt, no ties to the Russian Federation, etc. It is emphasized that it is important for grant-givers to support only those organizations that are not classified as legal entities or individuals, to which special economic and other sanctions are applied, for which bankruptcy proceedings have not been initiated and/or which have not been recognized as bankrupt, and/or which are not at the stage of liquidation; in respect of which there is no court decision, which has entered into force, on bringing to criminal responsibility for a corruption offense. It was emphasized that one of the most common reasons for refusal of grant applicants is a negative business reputation. Generalization and systematization of the eligibility criteria applied to potential applicants in the "eRobota" grant program in the direction of "Own business" has been carried out. Tactical methods of minimizing barriers related to business reputation are proposed, which are divided into 2 groups: preventive and those that should be applied after the applicant receives a refusal of grant funding with the wording "due to bad business reputation". It was concluded that the presence of requirements for the business reputation of applicant organizations in grant programs minimizes the use of grant resources by unscrupulous business representatives.

Key words: grants, business reputation, grant funding, grant assistance, grant support, grant givers, grant program, funds.

УДК 334.012.63/.64:355(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure74-8>

Кобеля-Звір М.Я.

к.е.н.,

доцент кафедри підприємництва,

торгівлі та логістики,

Львівський торговельно-економічний

університет

Звір Ю.В.

здобувач кафедри підприємництва,

торгівлі та логістики,

Львівський торговельно-економічний

університет

Kobelya-Zvir Maryana

Lviv University of Trade and Economics

Zvir Yuri

Lviv University of Trade and Economics

Постановка проблеми. Гранти – це ресурси, які надаються на конкурсній основі. Отримання грантового фінансування залежить від кількох факторів: якості розробленого аплікаційного пакета документів, соціально-економічного ефекту від проектної діяльності та хорошої ділової репутації. Остання часто є визначальною [12; 13]. Проте в різних грантових програмах застосовується різний набір критеріїв прийнятності, в тому числі тих, що стосуються ділової репутації організації заявника. Нерідко потенційні грантоотримувачі мають репутаційні погіршення, що унеможлиблює отримання

гранту. Як демонструють результати опитування, проведеного Центром розвитку «ЧАС ЗМІН» серед представників бізнесу, які брали участь у грантових програмах, трапляються непоодинокі випадки відмов від надання гранту з формулюванням «через погану ділову репутацію», проте, як стверджують респонденти, жодних погіршень вони не мають [25]. Очевидною є проблема відсутності розуміння заявниками «ділової репутації як складової успіху у грантовому конкурсі».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ділову репутацію як стратегічний чинник розвитку

підприємства та забезпечення його конкурентоспроможності досліджували: Щербакова К., Кравчук Н., Берницька Д., Остапенко А.С., Головченко Т.М. [14; 17; 26]. Питання необхідності хорошої ділової репутації для представників бізнесу задля отримання фінансової підтримки від держави частково розглянуто в дослідженнях [12; 13].

Проте варто зазначити, що поза увагою науковців залишилася позитивна ділова репутація організації як обов'язкова умова отримання грантового фінансування.

Постановка завдання. Метою дослідження є проаналізувати вимоги грантодавців до ділової репутації представників бізнесу задля отримання фінансування на розвиток підприємництва, а також визначити основні причини відхилення (які стосуються ділової репутації) проектних пропозицій заявників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто зазначити, що в українському законодавстві немає єдиного унормованого визначення ділової репутації. Так у Законі України «Про банки і банківську діяльність» у статті 2 встановлено, що ділова репутація - відомості, зібрані Національним банком України, про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи [10]. У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» були внесені зміни щодо визначення ділової репутації, які набрали чинності 8 січня 2012 року. Відповідно до цих змін **ділова репутація** – сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи – також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особи судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку [11]. Відповідно до ухвали Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 № 1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» (далі – постанова ВСУ) під діловою репутацією фізичної особи розуміється набута особою суспільна оцінка її ділових і професійних якостей при виконанні нею трудових, службових, громадських чи інших обов'язків. Під діловою репутацією юридичної особи, у тому числі підприємницьких товариств, фізичних осіб – підприємців, адвокатів, нотаріусів та інших осіб, розуміється оцінка їх підприємницької, громадської, професійної чи іншої

діяльності, що здійснює така особа як учасник суспільних відносин [24]. Незважаючи на той факт, що в чинному законодавстві немає унормованого єдиного визначення ділової репутації та її складових, гудвілу організації приділяється пильна увага експертів міжнародних, національних фондів та програм у процесі прийняття рішення про надання грантового фінансування. Розглянемо вимоги до ділової репутації організації заявника на грантовий конкурс на прикладі двох програм: «USAID» [2] та «єРобота» [21].

ПРОГРАМА USAID «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ» ЗА НАПРЯМОМ ПІДТРИМКИ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

На грант цієї програми можуть претендувати організації, які відповідають наступним критеріям:

- Заявники повинні бути зареєстрованими українськими підприємствами приватної форми власності (юридичними особами), що офіційно засновані та визнаються відповідними державними органами України і мають добру репутацію серед них, а також дотримуються усіх відповідних норм цивільного права та Податкового кодексу.

- Кількість працівників заявника повинна бути меншою, ніж 250 осіб, а річний оборот має бути меншим, ніж 50 мільйонів євро, та/або річний баланс меншим, ніж 43 мільйони євро.

- Заявниками повинні бути особи, які станом на дату подання заяви фактично не перебувають та не провадять свою господарську діяльність на тимчасово окупованій території України (Автономна Республіка Крим та м. Севастополь) або на територіях, які включені до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затвердженого Мінреінтеграції; які не провадять господарську діяльність на території Російської Федерації та Республіки Білорусь.

- Програма USAID KEY заохочує подавати заявки ті організації, які ще ніколи не отримували підтримки від USAID і відповідають наведеним вище критеріям [2].

Не можуть претендувати на грант підприємці, які працюють: у сфері виробництва алкогольних напоїв, тютюнових виробів, коксу та продуктів переробки нафти, хімічних речовин і хімічної продукції, фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, поліграфічної діяльності, ремонту і монтажу машин і устаткування, в медичній сфері, а також підприємств, що виробляють будь-яку продукцію, яка може розглядатися як зброя, боєприпаси чи продукція подвійного призначення.

З метою засвідчення відсутності заборгованості з податків або відсутності кримінальних проваджень проти організації заявника до всіх проектних пропозицій на реалізацію діяльності, для

якої використовуються кошти USAID, виділені відповідно до Консолідованого закону про бюджетні асигнування від 2014 р. (Публічний закон 113-76) апліканти додають:

1. Заяву юридичної особи про відсутність заборгованості з податків або відсутність кримінальних проваджень проти неї.

2. Заяву щодо заборони надання федеральної допомоги суб'єктам, які потребують укладення певних внутрішніх договорів про конфіденційність.

Подавши свою заявку, потенційний реципієнт заявляє, що він не вимагає від своїх співробітників, субпідрядників або підрядників, що прагнуть повідомити про випадки шахрайства, марнування коштів або зловживання, підписувати внутрішні угоди про конфіденційність або заяви, що забороняють або іншим чином обмежують таких співробітників, субпідрядників або підрядників законно повідомляти про такі випадки марнування коштів, шахрайства або зловживання призначеному слідчому або представнику правоохоронних органів федерального відомства або установи, уповноваженої отримувати таку інформацію (наприклад, Офісом генерального інспектора).

Грантові заявки оцінюються експертами відповідно до визначених критеріїв оцінки:

- Життєздатність, актуальність та сталість технічного підходу, що призведе до впровадження інновацій, – 20 балів.

- Масштаб діяльності з переробки (наприклад, потенціал імпортозаміщення, задоволення внутрішнього попиту, вироблення дефіцитних товарів, експортний потенціал тощо) – 20 балів.

- Обґрунтованість витрат/бюджету та ефективність щодо досягнення цілей гранту – 20 балів.

- Створення висококваліфікованих робочих місць – 20 балів.

- Управлінський потенціал і минулі показники – 10 балів.

- Стійкість бізнесу одержувача гранту (наприклад, стійкі бізнес-процеси, фінансова стійкість, потенціал виходу на нові ринки тощо) – 10 балів.

Максимальна загальна оцінка, яку можна отримати, становить 100 балів [2].

Розглянемо детальніше групу критеріїв, що стосуються ділової репутації, та фактори, які розглядаються експертами й враховуються при прийнятті рішення про присудження гранту. Отже, критерії оцінювання, що застосовуються до ділової репутації заявника:

- Докази спроможності розпочати та виконати проект.

- Відсутність податкових заборгованостей.

- Наявність рекомендацій від інших донорів, або ж контрагентів організації заявника.

- Наявність досвіду ведення бізнесу заявника, що є критичним фактором для оцінки спроможності організації успішно здійснювати діяльність.

- Хороша кредитна історія заявника.

Максимальний бал по цій групі критеріїв становить 10 балів [2].

Отже, можна зробити висновок, що роль позитивного реноме організації заявника на цю грантову програму є важливою, але не визначальною. Проте з огляду на кількість балів, які можуть присудити експерти під час конкурсного відбору проєктній пропозиції за належну ділову репутацію апліканта, очевидним є той факт, що неможливо здобути перемогу на грантовому конкурсі з невідповідністю по критеріям прийнятності та при наявності погіршностей у діловій репутації організації.

ПРОГРАМА «ЄРОБОТА» ЗА НАПРЯМОМ ВІДКРИТТЯ АБО РОЗВИТКУ ВЛАСНОЇ СПРАВИ

Згідно з пунктом 8 Порядку отримувачами мікрогранту можуть бути громадяни України або фізичні особи – підприємці – громадяни України, які:

- фактично не перебувають та не провадять свою господарську діяльність на тимчасово окупованій території України (Автономна Республіка Крим та м. Севастополь) або на територіях, які включені до переліку територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затвердженого Мінреінтеграції, що підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи;

- не провадять господарську діяльність на території Російської Федерації та Республіки Білорусь;

- не віднесені до юридичних або фізичних осіб, до яких застосовуються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідними рішеннями Ради національної безпеки і оборони України, введеними в дію указами Президента України щодо застосування персональних (спеціальних) економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону України «Про санкції»;

- щодо яких не порушено справи про банкрутство та/або яких не визнано банкрутами, та/або які не перебувають на стадії ліквідації;

- не мають заборгованості перед бюджетом;

- щодо яких відсутнє рішення суду, яке набрало законної сили, про притягнення до кримінальної відповідальності за корупційне правопорушення [16; 21].

Уповноважений банк засобами програмного забезпечення з використанням інформаційних джерел, що ним використовуються у своїй діяльності, проводить перевірку ділової репутації та оцінювання бізнес-плану отримувача за критеріями оцінювання, шляхом розрахунку кількості балів на основі інформації, зазначеної отримувачем у заяві, сформованої засобами Порталу Дія.

Наведемо до прикладу 2 групи критеріїв перевірки ділової репутації отримувача мікрогранту на створення або розвиток власного бізнесу для фізичних осіб та фізичних осіб – підприємців:

1. Критерії, які відпрацьовують при первинній перевірці (на етапі заведення анкети-заяви). Параметри, які перевіряються: вік, обмеження за регіоном, обмеження за видом діяльності, дата реєстрації, дійсність паспорта Клієнта, відповідність прізвища, імені, по батькові (за наявності) Клієнта індивідуальному податковому номеру (ІПН).

2. Критерії, які опрацьовують при повній перевірці (здійснюється двічі: перший раз – на основі даних Першого всеукраїнського бюро кредитних історій та аналітичної онлайн-системи YouControl), другий раз – після заведення ТЕО): сфера діяльності клієнта, ознаки публічного діяча, зведена кредитна історія, клієнт у списках санкцій, цивільна судова справа, кримінальна судова справа, доведене шахрайство, арешт або конфіскація активів, банкрутство, відкрите виконавче провадження, недієздатність клієнта, клієнт-корупціонер, клієнт у розшуку, процедура ліквідації клієнта [15; 21].

Проаналізувавши результати конкурсного відбору бізнес-планів за перші 4 місяці роботи програми, експерти зробили висновок, що однією з найбільш поширених причин відмов у наданні гранту є негативна ділова репутація.

Протягом першого місяця роботи відмов через погану репутацію було 34%. До факторів, які спричиняють відмову від надання гранту з формулюванням «через погану ділову репутацію», належать:

- На першому місці – судові справи проти заявника. Це майже половина – 49%.
- На другому місці – негативна кредитна історія (14%).
- На третьому місці – відкриття виконавчого провадження (9%).
- На четвертому місці – арешт майна (7%).

6% заявників отримують відмову через недійсний паспорт, куди вчасно не вклеєно чергове фото [1].

На думку експертів, такий відсоток відмов через недійсність паспорта свідчить про те, що деякі українці не особливо переймаються актуальністю своїх документів, навіть якщо намагаються брати участь у грантових конкурсах для бізнесу.

Як продемонструвало дослідження, в двох найбільших програмах, які підтримують українських підприємців, використовуються різні вимоги до організації заявника.

Проте є ряд критеріїв, однакових в обох програмах, як-от:

- Заявники повинні бути зареєстрованими українськими юридичними особами, що офіційно засновані та визнаються відповідними державними органами України.

– Організації-заявники повинні дотримуватися усіх відповідних норм цивільного права та Податкового кодексу.

– Заявниками повинні бути особи, які станом на дату подання заяви фактично не перебувають та не провадять свою господарську діяльність на тимчасово окупованій території України (Автономна Республіка Крим та м. Севастополь) або на територіях, які включені до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затвердженого Мінреінтеграції [16].

– Заявниками можуть бути суб'єкти господарювання, які не провадять господарську діяльність на території Російської Федерації та Республіки Білорусь.

– Організації-заявники повинні мати хорошу кредитну історію [2; 21].

Дослідивши підходи до трактування ділової репутації в програмах «Робота» [21] та «USAID» [2] та деякі результати їх конкурсних відборів [1], ми робимо висновок, що є ряд перепон, які можуть спіткати потенційних заявників у процесі аплікування (подачі заявки) на участь у грантовому конкурсі. Ці бар'єри стосуються випадків, коли заявник є доброчесним, порядним, дотримується всіх норм чинного законодавства, має хорошу кредитну історію, але йому відмовляють в отриманні грантового фінансування, аргументуючи це «неідеальною» діловою репутацією. Виявивши ці бар'єри, ми пропонуємо тактичні методи їх мінімізації, які розділяємо на 2 групи: превентивні та «постфактумні».

1. Перед подачею документів на грант заявникові необхідно перевірити ділову репутацію у таких реєстрах та базах даних:

- а) Досьє ділової репутації [4].
- б) Електронний кабінет платника – перевірка боргів по податках [5].
- в) Єдиний реєстр боржників [9].
- г) Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень [6].
- д) Стан розгляду справ [23].
- е) Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України [8].
- ж) Реєстр платників податку на додану вартість [22].
- з) Державний електронний інформаційний ресурс МВС, в якому обробляється інформація з питань судимостей [3].
- и) Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення [7].
- к) Перевірка контрагента по ЄДРПОУ [18].

Доцільно також перевірити:

- Дійсність паспорта громадянина України [19].
- Чи не перебуває територіальна громада, де планує здійснювати діяльність заявник, у Переліку

територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією [16].

Доречною буде також всестороння перевірка інформації про організацію заявника на платформі YouControl [27].

У разі виявлення недостовірної інформації про себе заявник може доєднати до проектною документації довідки та відповідні засвідчення, що демонструють відсутність негативних проявів ділової репутації.

2. У випадку «постфактумного» тактичного методу важливо наступне:

У разі отримання негативного висновку внаслідок співпадіння ПІБ заявника та іншої особи, яка має негативну ділову репутацію, (наприклад: наявність судових справ, виконавчих проваджень, арешту/конфіскації активів, податкового боргу тощо) отримувач має змогу надати документальне підтвердження відсутності таких даних щодо нього.

Висновки з проведеного дослідження.

Аналіз ділової репутації організації як обов'язкової складової успіху в грантовому конкурсі продемонстрував, що кожен грантодавець використовує свої відмінні від інших критерії прийнятності до організації заявника. Проте на прикладі двох грантових програм «єРобота» та «USAID» ми з'ясували, що існують критерії, однакові в обох програмах. Разом з тим, дослідження причин відмов у грантовому фінансуванні, які стосуються ділової репутації, показало: часто заявки відхиляють через факти, що не відповідають дійсності. Ми допускаємо, що іноді заявники можуть отримати негативний висновок внаслідок співпадіння свого ПІБ та іншої особи. Перед подачею проектною пропозиції на грантовий конкурс доцільно застосувати запропоновані нами тактичні методи, які ми розподілили на превентивні та «постфактумні». А загалом можна зробити висновок, що наявність у грантових програмах вимог до ділової репутації організацій заявників мінімізує використання грантових ресурсів недоброчесними представниками бізнесу. Подальші наші дослідження повинні стосуватися інших критеріїв прийнятності в грантових конкурсах для представників бізнесу України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. 4 місяці «єРоботи»: що відбувається з програмою. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/15/693823/> (дата звернення: 25.09.2023).
2. Гранти для підтримки малих та середніх переробних підприємств. URL: <https://chemonics.submittable.com/submit/266755/2023-036> (дата звернення: 20.09.2023).
3. Державний електронний інформаційний ресурс МВС, в якому обробляється інформація з питань судимостей. URL: <https://hsc.gov.ua/index/poslugi/dovidka-pro-vidsutnist-sudimosti/> (дата звернення: 23.09.2023).

4. Досьє ділової репутації. URL: https://secure.ubki.ua/b2/ubkireport/opendata?fbclid=IwAR3-HV5z3zmeYtGXZ_psTkh4dAqvTo2yTB0WylbrsvocfOCtHtStWxuihJ8 (дата звернення: 21.09.2023).

5. Електронний кабінет платника – перевірка боргів по податках. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/login> (дата звернення: 20.09.2023).

6. Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень. URL: <https://asvpweb.minjust.gov.ua/#/search-debtors> (дата звернення: 20.09.2023).

7. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення. URL: <https://corruptinfo.nazk.gov.ua> (дата звернення: 20.09.2023).

8. Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/menu/edrpou.htm> (дата звернення: 21.09.2023).

9. Єдиний реєстр боржників. URL: <https://erb.minjust.gov.ua/#/search-debtors> (дата звернення: 20.09.2023).

10. Закон України про банки і банківську діяльність. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T002121> (дата звернення: 20.09.2023).

11. Закон України Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T012664?an=494> (дата звернення: 25.09.2023).

12. Кобеля-Звір М. Я. Гранти для переробної галузі як інструмент її розвитку в умовах війни та повоєнний час. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/595> (дата звернення: 20.09.2023).

13. Кобеля-Звір М. Я. Використання грантових інструментів державної програми підтримки підприємництва єРобота для посилення конкурентоспроможності бізнесу на прикладі ММСП: перспективи і труднощі. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2526> (дата звернення: 20.09.2023).

14. Кравчук Н., Берницька Д. Ділова репутація як стратегічний чинник розвитку підприємства. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/2421> (дата звернення: 20.09.2023).

15. Наказ Міністерства економіки України Про затвердження Порядку проведення оцінювання заяв, критеріїв оцінювання та необхідної кількості балів (оцінки) для прийняття Державним центром зайнятості рішень про надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу, форми бізнес-плану, форми договору про надання мікрогранту, а також кінцевих строків подання заяв та граничної суми мікрогрантів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-22#Text> (дата звернення: 22.09.2023).

16. Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text> (дата звернення: 24.09.2023).

17. Остапенко А. С., Головченко Т. М. Ділова репутація: сутність, складові та її вплив на фінансовий розвиток фірми. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/dc91cc22-2d9e-425e-b5b0-646fa0ab7bda> (дата звернення: 20.09.2023).

18. Перевірити свого контрагента по ЄДРПОУ. URL: <https://opendatabot.ua/open/counterparty-check?fbclid=IwAR2INQB6jR6PQYQZ0aNdN6FoghQZmxIYczSI764nZCPEkdmX-5hDakrQ4wA> (дата звернення: 17.09.2023).

19. Перевірка дійсності документів. URL: <https://dmsu.gov.ua/services/nd.html> (дата звернення: 20.09.2023).

20. Постанова КМУ Деякі питання надання грантів бізнесу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.09.2023).

21. Програма «Робота». URL: <https://erobota.dia.gov.ua/#start> (дата звернення: 20.09.2023).

22. Реєстр платників податку на додану вартість. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/registers/pdy> (дата звернення: 20.09.2023).

23. Стан розгляду справ. Інформація щодо стадій розгляду судових справ, змінених після 28 травня 2015 року. URL: <https://court.gov.ua/fair/> (дата звернення: 19.09.2023).

24. Ухвала Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 №1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VS090016?an=110> (дата звернення: 22.09.2023).

25. Центр розвитку «ЧАС ЗМІН». URL: <http://www.chaszmin.com.ua/> (дата звернення: 20.09.2023).

26. Щербак К. Ділова репутація як складова конкурентоспроможності підприємства. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/22032> (дата звернення: 20.09.2023).

27. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 20.09.2023).

REFERENCES:

1. 4 misiatsi «ieRoboty»: scho vidbuvaiet'sia z prohramoiu [4 months of «eRobot»: what happens with the program]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/15/693823/> (accessed 25 September 2023).

2. Hranty dlia pidtrymky malykh ta serednikh pererobnykh pidpriemstv [Grants to support small and medium-sized processing enterprises]. Available at: <https://chemonics.submittable.com/submit/266755/2023-036> (accessed 20 September 2023).

3. Derzhavnyy elektronnyy informatsijnyy resurs MVS, v iakomu obrobliet'sia informatsiia z pytan' sudymostej [State electronic information resource of the Ministry of Internal Affairs, which processes information on criminal records]. Available at: <https://hsc.gov.ua/index/poslugi/dovidka-pro-vidsutnist-sudimosti/> (accessed 23 September 2023).

4. Dos'ie dilovoi reputatsii [Dossier of business reputation]. Available at: https://secure.ubki.ua/b2/ubkireport/opendata?fbclid=IwAR3-HV5z3zmeYtGXZ_psTkH-4dAqvTo2yTB0WylbrsvocfOCtHtStWxuihJ8 (accessed 21 September 2023).

5. Elektronnyy kabinet platnyka – perevirka borhiv po podatках [Electronic account of the payer – check of

tax debts]. Available at: <https://cabinet.tax.gov.ua/login> (accessed 20 September 2023).

6. Yedynyj derzhavnyj reiestr vykonavchykh provadzhenn' [Unified state register of executive proceedings]. Available at: <https://asvpweb.minjust.gov.ua/#/search-debtors> (accessed 20 September 2023).

7. Yedynyj derzhavnyj reiestr osib, iaki vchynyly koruptsijni pravoporushennia [The unified state register of persons who have committed corruption offenses]. Available at: <https://corruptinfo.nazk.gov.ua> (accessed 20 September 2023).

8. Yedynyj derzhavnyj reiestr pidpriemstv i orh-anizatsij Ukrainy [Unified State Register of Enterprises and Organizations of Ukraine]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua/menu/edrpou.htm> (accessed 21 September 2023).

9. Yedynyj reiestr borzhnykiv [Unified register of debtors]. Available at: <https://erb.minjust.gov.ua/#/search-debtors> (accessed 20 September 2023).

10. Zakon Ukrainy pro banky i bankivs'ku diial'nist' [Law of Ukraine on banks and banking activities]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T002121> (accessed 20 September 2023).

11. Zakon Ukrainy Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh [Law of Ukraine On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T012664?an=494> (accessed 25 September 2023).

12. Kobelia-Zvir M. Ya. Hranty dlia pererobnoi haluzi iak instrument ii rozvytku v umovakh vyny ta povoienniy chas [Grants for the processing industry as a tool for its development in wartime and postwar times]. Available at: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/595> (accessed 20 September 2023).

13. Kobelia-Zvir M. Ya. Vykorystannia hrantovykh instrumentiv derzhavnoi prohramy pidtrymky pidpriemnytstva ieRobota dlia posylennia konkurentospromozhnosti biznesu na prykladi MMSP: perspektyvy i trudnoschi [The use of grant tools of the state entrepreneurship support program is Work to strengthen business competitiveness on the example of MSMEs: prospects and difficulties]. Available at: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2526> (accessed 20 September 2023).

14. Kravchuk N., Bernyts'ka D. Dilova reputatsiia iak stratehichnyy chynnyk rozvytku pidpriemstva [Business reputation as a strategic factor in enterprise development]. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/2421> (accessed 20 September 2023).

15. Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia otsiniuvannia zaiav, kryteriiv otsiniuvannia ta neobkhidnoi kil'kosti baliv (otsinky) dlia pryjniattia Derzhavnym tsentrom zajniatosti rishen' pro nadannia mikrohrantiv na stvorennia abo rozvytok vlasnoho biznesu, formy biznes-planu, formy dohovoru pro nadannia mikrohrantu, a takozh kintsevykh strokiv podannia zaiav ta hranychnoi sumy mikrohrantiv [Order of the Ministry of Economy of Ukraine on the approval of the Procedure for evaluating applications, evaluation criteria and the required number of points (evaluation) for the State Employment Center to make decisions on the provision of micro-grants for the creation or development of one's own business, the

form of a business plan, the form of an agreement on the provision of a micro-grant, and as well as application deadlines and the maximum amount of micro-grants]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-22#Text> (accessed 22 September 2023).

16. Nakaz Ministerstva z pytan' reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorij Pro zatverdzhennia Pereliku terytorij, na iakykh vedut'sia (velysia) bojovi dii abo tymchasovo okupovanykh Rosijs'koiu Federatsiieiu [Order of the Ministry on Reintegration of Temporarily Occupied Territories Approving the List of Territories Where Hostilities Are Conducted or Temporarily Occupied by the Russian Federation]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text> (accessed 24 September 2023).

17. Ostapenko A. S., Holovchenko T. M. Dilova reputatsiia: sutnist', skladovi ta ii vplyv na finansovyy rozvytok firmy [Business reputation: essence, components and its influence on the financial development of the firm]. Available at: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/dc91cc22-2d9e-425e-b5b0-646fa0ab7bda> (accessed 20 September 2023).

18. Perevirty svoho kontrahenta po YeDRPOU [Check your counterparty according to EDRPOU]. Available at: <https://opendatabot.ua/open/counterparty-check?fbclid=IwAR2INQB6jR6PQYQZ0aNdN6FoqhQzmxIYczSI764nZCPEkdmX-5hDakrQ4wA> (accessed 17 September 2023).

19. Perevirka dijsnosti dokumentiv [Verification of validity of documents]. Available at: <https://dmsu.gov.ua/services/nd.html> (accessed 20 September 2023).

20. Postanova KMu Deiaki pytannia nadання hrantiv biznesu [Resolution of the CMU Some issues of granting business grants]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text> (accessed 18 September 2023).

21. Prohrama ieRobota [The program is Work]. Available at: <https://erobota.dii.gov.ua/#start> (accessed 20 September 2023).

22. Reiestr platnykiv podatku na dodanu vartist' [Register of value added tax payers]. Available at: <https://cabinet.tax.gov.ua/registers/pdy> (accessed 20 September 2023).

23. Stan rozghliadu sprav. Informatsiia schodo stadij rozghliadu sudovykh sprav, zminenykh pislia 28 travnia 2015 roku [Status of case consideration. Information on stages of consideration of court cases, changed after May 28, 2015]. Available at: <https://court.gov.ua/fair/> (accessed 19 September 2023).

24. Ukhvala Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 27.02.2009 № 1 «Pro sudovu praktyku u spravakh pro zakhyst hidnosti ta chesti fizychnoi osoby, a takozh dilovoi reputatsii fizychnoi ta iurydychnoi osoby» [Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated February 27, 2009 No. 1 «On judicial practice in cases of protection of the dignity and honor of an individual, as well as the business reputation of an individual and a legal entity»]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VS090016?an=110> (accessed 22 September 2023).

25. Tsentru rozvytku «ChAS ZMIN» [«TIME OF CHANGES» development center]. Available at: <http://www.chaszmin.com.ua/> (accessed 20 September 2023).

26. Scherbakova K. Dilova reputatsiia iak skladova konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Business reputation as a component of enterprise competitiveness]. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/22032> (accessed 20 September 2023).

27. YouControl. Available at: <https://youcontrol.com.ua> (accessed 20 September 2023).